

Szenvedélyes szeptember

Spain helyzetkép az általános sztrájk előtt

Éltető Andrea

A nyár elején Iker Casillas és csapata világbajnoksága, valamint Alberto Contador harmadik Tour de France győzelme, az ősz elején pedig Rafael Nadal US Open diadala dobogtatta meg a spanyolok szívét. Méltán büszkék a futball-világbajnokságot megnyerő válogatottra, a biciklista klasszusra és a teniszcsillagra. Az eufórián kívül azonban más is eluralkodott a közvéleményben és a médiában: a feszültség. Az ország készülődik a szeptember 29-re meghirdetett általános sztrájkra.

Vegyük számba az elégedetlenség főbb oka-it! Először is, májusban a Zapatero-kormány súlyos megszorító intézkedéseket jelentett be. Például a közalkalmazottak bérét öt százalékkal csökkentették 2010 második felében, és befagyasztották 2011-re. (A kormánytagok fizetésének csökkenése 15 százalékos.) 2011-re felfüggesztették a nyugdíjak inflációkövető emelését (kivéve a minimálnyugdíjak esetében), és 2011 január 1-től megszűnik a „baba-csekk”, azaz a gyermek születésekor jutott 2500 euró. Továbbá csökkentik a külföldre irányuló fejlesztési segélyek összegét, és ugyancsak csökkentik az állami beruházásokra szánt kiadásokat hatmilliárd euróval a következő két évben.

A kormány célja a megszorító intézkedésekkel az államháztartási hiány csökkentése. A gazdasági válság és nyomában a húszszázalé-

kosra ugrott munkanélküliség hatásainak enyhítésére korábban a kabinet jelentős erőforrásokat vett igénybe, amik komolyan megterheltek a költségvetést. A hitelminősítő és egyéb nemzetközi intézmények azonban árgus szemekkel figyelik, hogy sikerül-e a hiányt a megfelelő ütemben redukálni. A cél a jelenlegi, a GDP 11 százalékát kitevő deficit hatszázalékosra csökkentése 2011-ben.

A sztrájk másik oka a (nagy nehezen) elfogadott munkaerő-piaci reform. 2008-tól a válság hatására megnőtt munkanélküliségi ráta ismét prioritássá tette a duális spanyol munkaerőpiac átalakítását. Spanyolországban kiugróan magas (33 százalék) a határozott időre felvett, könnyen elbocsátható dolgozók aránya. A határozatlan idős szerződésű munkavállalók viszont szinte „be vannak betonozva”, béreik nem csökkenthetők, elbocsátásuk nehéz és költséges.

A munkaadói és a munkavállalói oldal két éven át tárgyalt az ország versenyképességének fokozásában kulcsfontosságúnak tartott munkaerő-piaci reformról, de nem tudtak megegyezni. Ezért a nyomás alatt levő kormány (IMF, EU, görög válság, pénzpiacok) elképzeléseit rendeletben érvényesítette, és a nagy társadalmi és ellenzéki ellenállás miatt csak saját pártjára támaszkodhatott. A parlament június 22-én fogadta el a munkaerő-

piaci reformcsomagot 168 igennel, nyolc nemmel és 173-an tartózkodással, ami jól érzékelteti Zapatero miniszterelnök politikai nehézségeit. A munkaévenkénti 45 napos végkielégítést (amit még az 1980-as Munkavállalói alapszabályzat rögzített) 33 napra csökkentették. Elismerték a vállalatok válsághelyzetét mint elbocsátási okot (ez esetben csak munkaévenkénti 20 nap végkielégítés jár), és megkönnyítették az elbocsátás jogi lebonyolítását. A munkáltatónak ezentúl lehetősége lesz a munkaórák számának csökkentésére is a dolgozó elküldése helyett. A kormány ugyanakkor megnehezíti a határozott idejű szerződések kötésének feltételeit. Ösztönzik az átképzést is, s százzal harminc napra csökken az az időszak, ameddig a munkanélküli visszautasíthatja az átképzési kurzusokat. Tervbe vették a havi 426 eurós ideiglenes (féléves) segély eltörlését is (egyelőre 2011 februárjáig még szigorításokkal fennáll), amit azok a munkanélküliek kapnak, akik már a „normál” munkanélküli-segélyben már nem részesülhetnek. Ezt a különleges juttatást 2009 augusztusától kapják a munkanélküliek, és eddig 1,1 milliárd euróba került a spanyol költségvetésnek. (A munkaerő-piaci reformot egyébként számos hazai és külföldi elemző kritizálja, mert elégtelennek tartja ahhoz, hogy a komoly szerkezeti problémákat megszüntesse.)

Harmadszor, a nyugdíjrendszer átalakítása borzolta fel a kedélyeket. A nyugdíjkorhatárt 65-ről 67 évre tolják ki, és változik a nyugdíjak kiszámításának bázisa is. Eddig az utolsó 15 évet vették figyelembe az összeg kiszámolásakor, és most ezt húsz évre tervezik kiterjeszteni. Ez a kormány számításai szerint is 3,6 százalékkal csökkenti majd a nyugdíjak értékét.

A szakszervezetek álláspontja szerint a nemzetközi intézmények nyomására a szocialista kormány erőteljes jobbfordulást hajtott végre, mivel az intézkedések szociálisan igazságtalanok. Ráadásul a reform nem csökkenti

a munkaerőpiac dualitását, és megkönnyíti az elbocsátásokat, amivel tovább nő majd a munkanélküliség. A sztrájkban való tömeges részvétel attól függ, hogy az egyes ágazatok dolgozói mennyire bíznak a részleges, vagy teljes sikerben. Közvélemény-kutatások szerint alacsony lesz a részvételi arány, mindössze 17 százalék körüli. Az emberek nem hisznek abban, hogy a tervezett intézkedéseket visszavonják, illetve nem látnak alternatívát. Fennáll annak is a veszélye, hogy a sztrájkokkal csak pírusszi győzelem születhet, és a politikai jobboldal malmára hajtja a vizet. A jobboldali legfőbb ellenzéki párt, a Néppárt egyébként mind a sztrájkot, mind a szakszervezeteket hevesen támadja. A kormányzó szocialista párt nem támogatja a sztrájkot, de szavazóbázisát féltve nem is ellenzi túl hangosan. Celestino Corbacho, a spanyol munkaügyi miniszter egyébként még koraősszel lemond hivataláról, hogy jelöltként részt vegyen a katalán regionális választásokon.

A szeptemberi hangulat tehát nem vidám Spanyolországban, és jelentős javulás az ősszel nem várható. A feszültségek oldására jól jönne még pár nemzetközi sportsiker. Talán most már a téli sportokra kellene koncentrálni.

* * * * *

Eddig megjelent számaink megtekinthetők és letölthetők a www.vki.hu honlapról